

Depremelerde Sağlığın Korunması
Depremler için Sağlık Sektörü Acil Durum Yönetiminin Güçlendirilmesi
İstanbul Sonuç Bildirgesi

2 Temmuz 2026

Depremlerde Sağlığın Korunması konulu Bakanlar Konferansı, deprem acil durum yönetimi yoluyla sağlık güvenliğinin geliştirilmesine odaklanarak, doğal afetlerden kaynaklanan felaketlerin sağlık üzerindeki derin etkilerinin giderek daha fazla fark edildiği bir dönemde, DSÖ Avrupa, Doğu Akdeniz, Batı Pasifik ve Afrika bölgelerinden bakanları, heyet başkanlarını ve paydaşları bir araya getirdi.

Konferans, 6 şubat 2023'te Türkiye Cumhuriyeti'nin güneyini ve Suriye Arap Cumhuriyeti'nin kuzeybatısını vuran yıkıcı depremlerden çıkarılan dersler doğrultusunda düzenlendi. Bu felaket, önemli can kayıplarına ve kitlesel yer değiştirmeler ve temel hizmetlerin yaygın olarak aksaması nedeniyle acil travma bakımı ve kritik sağlık desteği de dahil olmak üzere sağlık hizmeti taleplerinde benzeri görülmemiş bir artışa yol açtı. Türkiye Cumhuriyeti'ndeki başarılı müdahale, gerçek ulusal sağlık güvenliğinin ikili bir yaklaşım gerektirdiğini vurguladı. Bunlardan birincisi, risk azaltma önlemlerini uygulamaya ve sağlık acil durumlarını etkin bir şekilde yönetmeye donanımlı güçlü, dirençli ulusal sağlık sistemlerinin geliştirilmesine öncelik vermek; ikincisi ise bunların uluslararası dayanışma ve işbirliğiyle güçlü bir şekilde desteklenmesini sağlamaktır.

2026 yılında İstanbul'da bir araya gelen katılımcılar, deprem risklerinin DSÖ bölgelerindeki birçok ülke, bölge ve alanı etkilemeye devam ettiğini ve bu durumun genellikle zaten insani, sosyal, ekonomik, çevresel ve jeopolitik baskılarla karşı karşıya olan bağlantılarda ortaya çıktığını kabul ettiler.

Bu sonuç bildirgesi, konferans sırasında vurgulanan temel hususları özetlemekte olup, uygun olduğu durumlarda Uluslararası Sağlık Tüzüğü (2005), 2015–2030 Sendai Afet Risklerinin Azaltılması erevesi, Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ve doğal tehlikelerden kaynaklanan afetlere yönelik sağlık acil durum hazırlığının güçlendirilmesine ilişkin WHA77.8 sayılı karar dâhil olmak üzere ilgili Dünya Sağlık Asamblesi kararları gibi mevcut erevesler, araçlar ve rehberler temel alınarak oluşturulmuştur. Aynı zamanda 2026-2030 İkinci Avrupa alışma Programı'nın uygulanmasını da desteklemektedir.

Depremlerde Sağlığın Korunması konulu Bakanlar Konferansı katılımcıları olarak biz, küresel sağlık güvenliği ve acil durum yönetiminin temelini oluşturan dayanışma, hakkaniyet, hazırlık ve uluslararası işbirliği ilkelerinin önemini vurguluyoruz.

Ulusal sağlık sekt6r6 deprem hazırlık ve m6dahale sistemlerinin, aşağıdaki hususlar aracılığıyla daha dayanıklı, koordineli, kapsayıcı ve s6rd6r6lebilir h6le getirilerek g6çlendirilebileceğini kabul etmekteyiz:

- Deprem risklerinin azaltılması ile hazırlık, m6dahale ve iyileştirme çalışmalarına rehberlik etmek amacıyla, sistematik, kanıta dayalı ve d6zenli olarak y6r6t6len sekt6rler arası t6m tehlikeleri kapsayan risk değerlendirmelerinin g6çlendirilmesi;
- Sağlık acil durum hazırlığı ve m6dahalesinin, evrensel sağlık kapsayıcılığına y6nelik ilerlemeyi destekleyen, birinci basamak sağlık hizmetlerine dayanan ve afet risklerinin azaltılması, etkilerinin hafifletilmesi ile sağlık sistemi dayanıklılığının g6çlendirilmesine y6nelik daha geniş stratejilere entegre edilmesi;
- Depremler sırasında zamanında, g6venli, erişilebilir ve etkili sağlık acil durum m6dahalesinin sağlanması yardımcı olmak ve uluslararası yardımın koordinasyonuna katkıda bulunmak amacıyla operasyonel hazırlığın, olay y6netim sistemlerinin ve sınır 6tesi koordinasyon mekanizmalarının g6çlendirilmesi;
- Deprem sonrasında 6zellikle ilk kritik d6nemde (ilk 72 saat) akut durumların y6netilmesine y6nelik ulusal acil sağlık, travma ve rehabilitasyon sistemlerinin kapasitesinin g6çlendirilmesi amacıyla ilgili mevzuatın ve planların uygun olduğu şekilde geliştirilmesi, g6zden geçirilmesi ve g6çlendirilmesi;
- Erken uyarı ve bildirim amacıyla tele-sağlık altyapısı da d6hil olmak 6zere dijital sağlık 6z6mlerinin teşvik edilmesi ve bunların çok sekt6rl6 koordinasyonun g6çlendirilmesi amacıyla hazırlık, m6dahale, rehabilitasyon ve iyileştirme çalışmalarına veri koruma, gizlilik, siber g6venlik, erişim eşitliği ve sağlık verilerinin etik kullanımı ile ilgili uygun 6nlemler ile entegre edilmesi;
- Sağlık sekt6r6ne y6nelik hazırlık ve m6dahale planlarının; ani kapasite artırımını ve acil durum finansmanı d6zenlemeleri de d6hil olmak 6zere, d6zenli olarak g6ncellenmesinin, tatbik edilmesinin ve teknik standartlar ile iyi uygulamalar doğrultusunda şekillendirilmesinin sağlanması; ayrıca, uygun olduğu durumlarda, toplumsal cinsiyete duyarlı ve engelliliği kapsayıcı nitelikte olması ile acil durumlarda sağlık bilgi sistemlerinin hızla yeniden işler h6le getirilmesini sağlayacak iş s6rekliliği planlarını içermesi;
- Sağlık, şehir planlama, çevrenin korunması, su ve sanitasyon, sivil koruma ve diğer ilgili sekt6rler arasında çok sekt6rl6 iş birliğinin, terminoloji ve prosed6rlerin uyumlaştırılmasının teşvik edilmesi;
- Birinci basamak sağlık hizmetleri, hastaneler ve diğer temel sağlık hizmetleri de d6hil olmak 6zere dayanıklı ve g6venli sağlık altyapısına yatırım yapılmasının teşvik edilmesi ve depremler sırasında ve sonrasında hem kriz m6dahalesinin hem de

temel sağlık hizmetlerinin sürekli liğinin sağlanması; bu kapsamda yapısal, işlevsel ve operasyonel dayanıklılığa öncelik verilmesi;

- Koruyucu sağlık programları ve sağlığın geliştirilmesine yönelik faaliyetler aracılığıyla iyilik halinin teşvik edilmesi;
- Uygun olduğu durumlarda yerel, ulusal ve bölgesel Acil Tıbbi Ekiplerin ve Halk Sağlığı Müdahale Ekiplerinin güçlendirilmesi ile koordineli ve birlikte çalışabilir nitelikte ulusal bir acil durum sağlık iş gücünün geliştirilmesinin, hızla harekete geçirilmesinin, korunmasının, ruh sağlığının ve psikososyal destek mekanizmalarının desteklenmesi;
- Sağlık profesyonellerine yönelik düzenli çok sektörlü simülasyon programları da dâhil olmak üzere afet tıbbi eğitimi ve eğitim programlarının teşvik edilmesi;
- Sağlık hizmetlerinin sunumu ve enfeksiyonların önlenmesi için gerekli olan su, sanitasyon ve hijyen hizmetleri, gıda güvenliği ve diğer temel kamu hizmetlerine ilişkin hazırlık ve süreklilik planlamasının güçlendirilmesi;
- Risk iletişiminin, toplum katılımının ve yanlış bilgi ile dezenformasyonla mücadeleye yönelik yaklaşımların güçlendirilmesi, aynı zamanda toplumların yerel dayanıklılık ve hazırlık kapasitelerinin artırılması;
- Temel tıbbi ürünlere adil erişimin teşvik edilmesi ve acil durumlarda stratejik stok mekanizmalarının güçlendirilmesi; ve
- Kanıta dayalı hazırlık, müdahale ve iyileştirme süreçlerinin geliştirilmesi amacıyla veri toplamının, birlikte çalışabilir ve ayrıştırılmış veri sistemlerinin, araştırma ağlarının, operasyonel öğrenmenin ve araştırma faaliyetlerinin güçlendirilmesi.

Biz, uluslararası dayanışmanın, kapsayıcılığın ve iş birliğinin, toplum katılımının dayanıklılığın güçlendirilmesi ve depremlerin sağlık üzerindeki etkilerinin azaltılması açısından hayati önem taşıdığını değerlendirmekteyiz. Bu doğrultuda;

- Toplumların, sağlık otoriteleriyle iş birliği içerisinde hazırlık, müdahale ve iyileştirme çalışmalarına anlamlı biçimde katılımının sağlanması gerekmektedir.
- Kırılgan durumdaki ve daha yüksek risk altındaki nüfus gruplarının ihtiyaçları acil durum hazırlık planlaması ve hizmet sunumunda dikkate alınmalı ve önceliklendirilmelidir.
- Sağlık çalışanlarının korunması, kendilerinin de afet mağduru olabilmeleri ve fiziksel ile psikolojik tükenmişlik yaşayabilmeleri nedeniyle, acil durumlardan önce, acil durumlar sırasında ve sonrasında yeterli düzeyde korunmalarını, eğitilmelerini ve desteklenmelerini sağlayacak şekilde ulusal hazırlık ve müdahale planlarına dâhil edilmelidir.

- Ülkeler, uygun olduğu durumlarda, bölgesel ve bölgeler arası iş birliği mekanizmalarını, bilgi paylaşımını ve gönüllü karşılıklı yardım düzenlemelerini güçlendirmeye devam etmelidir.
- Büyük ölçekli afetlerde hızlı yardım sağlanmasına imkân tanıyan çok uluslu ani kapasite artırımı düzenlemeleri de dâhil olmak üzere, uluslararası acil durum müdahale kapasitesinin birlikte çalışabilirliği ve koordineli konuşlandırılması güçlendirilmelidir.
- Acil durumlardan önce ve acil durumlar sırasında yürütölen risk iletişimi şeffaf, zamanında, koordineli ve hem kanıtlara hem de toplumdan edinilen görüşlere dayalı olmalıdır.
- Yerel liderliğin ve yerel düzeyde yürütölen faaliyetlerin, etkili risk azaltımı, acil durum hazırlığı, müdahalesi ve iyileştirme süreçleri açısından önemli olduğunun kabul edilmesine ihtiyaç duyulmaktadır, ve
- Hazırlık ve dayanıklılık oluşturma çalışmaları, sağlık güvenliği, sürdürülebilir kalkınma ve toplumsal iyilik haline yönelik uzun vadeli yatırımlar olarak değerlendirilmelidir.

Üye Devletler, Dünya Sağlık Örgütü, ortaklar ve ilgili paydaşlar tarafından, kendi yetki alanları çerçevesinde, mevcut kaynaklar ile uygulanabilir kural ve usuller çerçevesinde risk azaltımı, acil durum hazırlığı ile depremlere müdahale ve iyileştirme konularında sağlık sektörünün kapasitesinin güçlendirilmesine yönelik çalışmaların sürdürölmesi çağrısında bulunmakta ve bu çalışmaları desteklemekteyiz. Bunlar arasında, bölgeler ve sektörler arasındaki iş birliğinin güçlendirilmesi, mevcut çerçevelerin ve uygulanabilir yükümlölüklerin ölkeler öncölüğünde uygulanmasının desteklenmesi ve dayanıklı, insan odaklı sağlık sistemlerine yönelik sürdürülebilir yatırımların teşvik edilmesi yer almaktadır.